

II

(Besluiten waarvan de publikatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 14 november 1988

inzake een procedure op grond van artikel 85 van het EEG-Verdrag
(IV/32.358, ServiceMaster)

(Slechts de tekst in de Engelse taal is authentiek)

(88/604/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE
GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese
Economische Gemeenschap,

Gelet op Verordening nr. 17 van de Raad van 6 februari
1962, eerste verordening over de toepassing van de arti-
kelen 85 en 86 van het Verdrag⁽¹⁾, laatstelijk gewijzigd bij
de Akte van Toetreding van Spanje en Portugal, en met
name op de artikelen 4, 6 en 8,

Gezien het verzoek om een negatieve verklaring en de
aanmelding die door ServiceMaster Limited (England) op
3 juni 1987 werden ingediend met betrekking tot een
standaardfranchiseovereenkomst inzake dienstverlening
op het gebied van huishoudelijke diensten, schoonmaak-
werkzaamheden en onderhoud in de Gemeenschap,

Gezien de bekendmaking van het essentiële gedeelte van
het verzoek en de aanmelding⁽²⁾, overeenkomstig artikel
19, lid 3, van Verordening nr. 17,

Na raadpleging van het Raadgevend Comité voor mede-
dingingsregelingen en economische machtsposities,

Overwegende hetgeen volgt:

I. DE FEITEN

- (1) ServiceMaster heeft een standaardfranchiseovereen-
komst aangemeld voor gebruik in alle Lid-Staten
van de Gemeenschap. De overeenkomst heeft
betrekking op de levering van diensten op het
terrein van huishouding, schoonmaak en onder-
houd voor zowel bedrijven als particulieren. Servi-

ceMaster heeft verzocht om een negatieve verkla-
ring, subsidiair een ontheffing overeenkomstig
artikel 85, lid 3, van het Verdrag.

- (2) Nadat de Commissie opmerkingen had gemaakt,
heeft ServiceMaster ermee ingestemd in de door
haar aangemelde overeenkomst bepaalde wijzi-
gingen aan te brengen. De gewijzigde overeen-
komst werd op 10 mei 1988 aan de Commissie
medegedeeld.
- (3) Verwezen wordt naar de bekendmaking⁽³⁾ overeen-
komstig artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17
voor een vollediger beschrijving van het Service-
Master-franchisesysteem en de belangrijke clausules
die hieronder slechts nader worden vermeld of
besproken voor zover zulks voor het betoog van de
Commissie noodzakelijk is. De feiten als vermeld
in de bekendmaking overeenkomstig artikel 19, lid
3, maken deel uit van de onderhavige beschikking.
- (4) De Commissie heeft na de bovengenoemde
bekendmaking geen opmerkingen van belangheb-
bende derden ontvangen.

II. JURIDISCHE BEOORDELING

A. Artikel 85, lid 1

- (5) Het franchisesysteem dat door ServiceMaster door
middel van de aangemelde standaardovereenkomst
in het leven is geroepen, is een franchise op het
gebied van de dienstverlening: het betreft de leve-
ring van diensten op het gebied van huishouding,
schoonmaak en onderhoud voor bedrijven en parti-
culieren overeenkomstig de aanwijzingen van Servi-
ceMaster en, daarnaast, de levering van producten

⁽¹⁾ PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.

⁽²⁾ PB nr. C 218 van 20. 8. 1988, blz. 3.

⁽³⁾ Genotificeerd als bijlage van de onderhavige beschikking.

die rechtstreeks verband houden met het verrichten van deze diensten. Het ServiceMaster-franchisesysteem houdt een uniforme presentatie in van de volgens contract verleende diensten, gebaseerd op het gebruik van een gemeenschappelijke naam, een belangrijk pakket van technische, commerciële en administratieve know-how in verband met de verlening van de diensten en een voortdurende bijstand door ServiceMaster. De franchisenemers zijn eigenaars van hun zaak die ze voor eigen rekening en op eigen risico exploiteren. In ruil voor het recht gebruik te maken van de ServiceMaster-franchise en bepaalde rechten op het terrein van intellectuele eigendom van ServiceMaster in verband met handelsmerken en auteursrechten, dienen de franchisenemers diverse financiële bijdragen te betalen en zijn zij aan bepaalde verplichtingen gebonden, bedoeld om aan de eisen inzake behoud van uniformiteit en kwaliteit van het ServiceMaster-systeem te voldoen.

- (6) De Commissie is van oordeel dat franchising op het gebied van dienstverlening, ondanks bepaalde eigen kenmerken, een sterke overeenkomst vertoont met franchising op het gebied van de distributie en derhalve in beginsel op dezelfde wijze kan worden behandeld als die distributiefrenchises waarvoor de Commissie reeds ontheffing heeft verleend⁽¹⁾. Dit uitgangspunt houdt verband met de omstandigheid dat de mededingingsregels van de Gemeenschap zonder onderscheid van toepassing zijn op zowel produkten als diensten. Desondanks kan die Commissie in bepaalde gevallen rekening houden met bepaalde specifieke kenmerken die aan de verlening van diensten eigen zijn.

Met name de know-how is bij de verlening van diensten dikwijls belangrijker dan bij de levering van goederen, omdat bij elke dienst een bepaalde werkzaamheid moet worden verricht en een sterke persoonlijke relatie wordt gelegd tussen degene die de dienst verricht en degene ten behoeve van wie de dienst wordt verricht. De bescherming van de know-how en de reputatie van de franchisegever kunnen dus zelfs belangrijker zijn bij dienstverleningfranchise dan bij distributiefrenchise, omdat in laatstgenoemd geval voornamelijk de produkten voor de onderneming reclame maken, aangezien zij het handelsmerk van de fabrikant of dealer dragen. Ook worden bepaalde diensten, bij voorbeeld de ServiceMaster-diensten, uitgevoerd in de bedrijfsruimten van de afnemer, terwijl goederen gewoonlijk worden verkocht in die van de detailhandelaar. Voorts wordt door dergelijke diensten de band tussen de dienstverrichter en klant nog versterkt.

Niet onder het bereik van artikel 85, lid 1, vallende voorschriften

De volgende bepalingen in de ServiceMaster-franchiseovereenkomst vallen niet onder artikel 85, lid 1.

a) *Bepalingen die bedoeld zijn om te voorkomen dat de know-how en de verdere bijstand van de franchisegever aan concurrenten ten goede komen*

- (7) De verplichting van de franchisenemer om tijdens de looptijd van de overeenkomst en na beëindiging daarvan alle informatie en know-how geheim te houden en dezelfde verplichting aan zijn personeel op te leggen. De handelswaarde van de know-how staat en valt met geheimhouding daarvan. De verplichting om de know-how niet openbaar te maken is een noodzakelijke voorwaarde om deze waarde in stand te houden en om ServiceMaster in staat te stellen deze aan andere potentiële franchisenemers te verlenen.
- (8) De verplichting van de franchisenemer om de in licentie gegeven know-how en rechten van intellectuele eigendom slechts te gebruiken voor de exploitatie van het ServiceMaster-franchisingssysteem. Deze beperking van het gebruik is nodig om de know-how van de franchisegever te beschermen omdat de betrokken know-how bij concurrerende dienstverlening door de franchisenemer of door andere concurrenten kan worden gebruikt.
- (9) De verplichting van de franchisenemer om na beëindiging van de overeenkomst van de know-how van ServiceMaster geen gebruik meer te maken, tenzij de know-how geheel anders dan door contractbreuk tot het publiek domein is gaan behoren. Dit verbod om gebruik te maken van de know-how na beëindiging van de overeenkomst is essentieel ter bescherming van het recht van de franchisegever op deze know-how. Zolang deze know-how niet algemeen toegankelijk is geworden, is de franchisegever gerechtigd de overdracht daarvan tot een bepaalde tijd te beperken, in dit geval de duur van de franchiseovereenkomst. Indien de franchisegever het exclusieve recht om gebruik te maken van zijn know-how na het verstrijken van de geldigheidsduur van de franchiseovereenkomst zou verliezen, zou hij concurrenten niet kunnen beletten van zijn know-how gebruik te maken.
- (10) De verplichting van de franchisenemer om gedurende de looptijd van de overeenkomst zich niet met concurrerende zaken in te laten, behoudens via de verwerving van een financieel belang van ten hoogste 5 % van het kapitaal van een ter beurze genoteerde onderneming. Dit concurrentiebeding is noodzakelijk om het risico weg te nemen dat de door ServiceMaster aan haar franchisenemers overgedragen know-how, zij het onrechtstreeks, aan concurrenten ten goede komt. De beperking van de verwerving van een financieel belang in een ter beurze genoteerde onderneming tot 5 % van het aandelenkapitaal is bedoeld om te waarborgen dat de franchisenemers niet bij de exploitatie van een dergelijke onderneming betrokken raken, met als risico dat de know-how aan een concurrerend bedrijf wordt overgedragen. Hoewel het verbod om niet controlerende financiële belangen te verwerven

⁽¹⁾ Zie Beschikking 87/407/EEG van de Commissie, Computerland (PB nr. L 222 van 10. 8. 1987, blz. 12), Beschikking 87/14/EEG van de Commissie, Yves Rocher (PB nr. L 8 van 10. 1. 1987, blz. 49) en Beschikking 87/17/EEG van de Commissie, Pronuptia (PB nr. L 13 van 15. 1. 1987, blz. 39).

in het kapitaal van een concurrerende, ter beurze genoteerde onderneming een mededingingsbeperking kan vormen die onder artikel 85, lid 1, valt, wordt het in deze zaak niet als een merkbare beperking beschouwd, daar de franchisenemers in het algemeen kleine ondernemingen zijn, waarvoor het verbod om meer dan 5 % van het kapitaal van een ter beurze genoteerde onderneming te verwerven normaal gesproken voor de ontwikkeling van hun eigen activiteiten geen werkelijke hindernis vormt. Voor het overige zijn de franchisenemers volledig vrij om financiële belangen te verwerven in niet concurrerende ondernemingen.

- (11) De verplichting van de franchisenemer om na beëindiging van de overeenkomst gedurende één jaar geen deel uit te maken van een concurrerende onderneming binnen elk contractgebied waarop hij vóór de beëindiging van de overeenkomst diensten heeft verleend. Bovendien mag de franchisenemer gedurende één jaar geen klanten werven die gedurende de laatste twee jaar vóór de beëindiging van de overeenkomst zijn klanten zijn geweest.

Dit verbod van concurrentie en klantenwerving na beëindiging van de overeenkomst is aanvaardbaar, zowel gelet op de duur als op de geografische omvang daarvan. Deze verplichting is noodzakelijk om te voorkomen dat de voormalige franchisenemer ten eigen bate of ten bate van concurrenten van ServiceMaster van de know-how en de clientèle die hij verworven heeft, gebruik maakt. Deze verplichting is voorts nodig om ServiceMaster een beperkte tijd te gunnen om binnen het contractgebied van de voormalige franchisenemer een nieuwe vestiging te beginnen. Deze beoordeling laat alle vorderingen die franchisenemers volgens nationaal recht bij beëindiging van de overeenkomst toekomen onverlet.

- (12) Het verbod voor de franchisenemer om de in franchise gegeven zaak te verkopen of de franchiseovereenkomst zonder goedkeuring van ServiceMaster aan derden over te dragen. Dit verbod is duidelijk onontbeerlijk om de door de franchisegever verleende know-how en bijstand te beschermen.

b) *Bepalingen op grond waarvan de franchisegever de gemeenschappelijke identiteit en reputatie van het franchisenet kan garanderen*

- (13) De verplichting van de franchisenemer om de door ServiceMaster verleende know-how te gebruiken en om de door ServiceMaster ontwikkelde exploitatiemethoden toe te passen is een verplichting die aan het franchisesysteem inherent is en waarborgt dat aan de eisen van uniformiteit en kwaliteit van het franchisenet wordt voldaan.
- (14) De verplichting van de franchisenemer om ServiceMaster elke, door hem bij de exploitatie van het bedrijf ontdekte verbetering mede te delen. Deze verplichting geldt op niet exclusieve en wederzijdse basis. Hierdoor zal de efficiëntie van het ServiceMaster-franchisenet worden verbeterd door een

vrije uitwisseling van verbeteringen tussen alle franchisenemers.

- (15) De verplichting van de franchisenemer om vooraf de toestemming van ServiceMaster in te winnen voor de locatie van zijn bedrijfsruimten. Deze verplichting is nodig om te voorkomen dat een slechte keuze aan de reputatie van het net schade toebrengt, hetgeen het gehele franchisenet aangaat.
- (16) De verplichting van de franchisenemer om aan het ServiceMaster-bedrijf de nodige tijd en aandacht te besteden en om zijn beste krachten in te zetten ter bevordering en verhoging van de omzet van die onderneming. Deze promotieverplichting is bedoeld om de franchisenemer te verplichten zijn krachten te concentreren op de uitbreiding van zijn bedrijf. Deze verplichting is aanvaardbaar in het licht van het streven de reputatie en uniforme presentatie van het net in stand te houden door een efficiënt franchisesysteem in het leven te roepen waarbij alle krachten voor het verrichten van de ServiceMaster-diensten worden ingezet.
- (17) De verplichting van de franchisenemer om bepaalde schoonmaakartikelen en -produkten die bij de exploitatie van het bedrijf worden gebruikt, bij ServiceMaster of bij door ServiceMaster aangegeven of goedgekeurde leveranciers te kopen. Deze aankoopverplichting is essentieel voor de efficiënte functionering van het bedrijf en kan worden gezien als een vorm van kwaliteitscontrole. Deze verplichting verhindert niet dat de franchisenemer materiaal en produkten van gelijke kwaliteit bij derde leveranciers betreft. ServiceMaster zal haar goedkeuring niet onthouden aan leveranciers die door de franchisenemers zijn voorgesteld indien de produkten van deze leveranciers aan bepaalde objectieve eisen voldoen zoals in het geval van schoonmaakprodukten de eis dat zij veilig, niet giftig, biologisch afbreekbaar en effectief zijn. De franchisenemer mag de vereiste produkten eveneens bij elke andere franchisenemer van ServiceMaster kopen.
- (18) De verplichting van de franchisenemer om de toestemming van ServiceMaster in te winnen voor het maken van reclame. Dit toezicht betreft het karakter van de reclame doch niet de verkoopprijzen en is erop gericht te garanderen dat deze reclame in overeenstemming is met de beeldvorming rond de merknaam ServiceMaster.
- (19) De verplichting van de franchisenemer om zijn bedrijfsruimten open te stellen voor inspecties door ServiceMaster en om financiële overzichten over te leggen. Op grond van deze verplichting kan de franchisegever nagaan of de franchisenemer werkzaam is overeenkomstig de bedrijfsmethode van ServiceMaster en of hij de financiële verplichtingen nakomt. Indien van dit recht van inspectie geen misbruik wordt gemaakt om de franchisenemers een bepaalde gedragslijn op te leggen bij hun verkoopactiviteiten buiten het eigen contractgebied of bij de vaststelling van hun verkoopprijzen, kan het inspectierecht niet als een beperking van de mededinging worden beschouwd.

c) *Andere bepalingen*

- (20) De aanbevolen verkoopprijzen voor franchisenemers vormen geen beperking van de mededinging omdat de franchisenemers volledig vrij blijven om hun eigen prijzen voor de levering van diensten en onderhoudsproducten zelf te bepalen.
- (21) De verplichting van de franchisenemer om slechts schoonmaakartikelen te verkopen met instemming van ServiceMaster en uitsluitend aan klanten aan wie de franchisenemers diensten verleent. Deze beperking van de verkoop van schoonmaakartikelen vindt haar grond in de gewettigde bezorgdheid dat de franchisenemer zich vooral met zijn voornaamste taak moet bezighouden, namelijk de levering van diensten, en pas in tweede instantie met de verkoop van producten.

Bepalingen die onder het bereik van artikel 85, lid 1, vallen

De navolgende bepalingen van de ServiceMaster-franchiseovereenkomst vallen onder het bereik van artikel 85, lid 1.

- (22) Het beding waardoor het de franchisenemer verboden is andere bedrijfsruimten te vestigen buiten zijn eigen contractgebied, te zamen met het beding inzake de gebiedsbescherming waardoor wordt verhinderd dat de franchisenemer actief klanten werft buiten zijn contractgebied, leiden ertoe dat de markt tussen de franchisenemers in zekere zin wordt verdeeld waardoor de mededinging binnen het ServiceMaster-net wordt beperkt. Deze gebiedsbescherming is evenwel door twee factoren beperkt: de franchisenemer heeft slechts een niet exclusief recht binnen zijn contractgebied met betrekking tot ServiceMaster zelf en elke franchisenemer is gerechtigd diensten te verlenen aan klanten buiten zijn contractgebied die hij niet gewonnen heeft.
- (23) Het handelsverkeer tussen Lid-Staten wordt ongunstig beïnvloed door het de franchisenemers opgelegde verbod vestigingen in andere Lid-Staten op te richten en actief klanten te werven binnen het contractgebied van franchisenemers in andere Lid-Staten. Deze verboden leiden onvermijdelijk tot verdeling van de markten tussen de franchisenemers in de onderscheiden Lid-Staten. Dit effect voor het intracommunautaire handelsverkeer is waarschijnlijk aanmerkelijk. ServiceMaster heeft een standaardovereenkomst aangemeld die zij zal gebruiken voor het vestigen van een over geheel Europa gespreid franchisenetwerk. Momenteel is ServiceMaster dit netwerk nog aan het ontwikkelen. Bij de beoordeling van het effect op de handel tussen Lid-Staten dient de Commissie echter ook de waarschijnlijke toekomstige ontwikkeling van een dergelijk netwerk in aanmerking te nemen. Vanuit dit gezichtspunt gezien, dient ServiceMaster als een belangrijke concurrent op de markt te worden beschouwd, die in staat is overal in de Gemeenschap een groot aantal dienstverleningspunten op te zetten, evenals ze al eerder in de

Verenigde Staten en Canada deed, waar ServiceMaster meer dan 2 900 franchisenemers heeft. ServiceMaster heeft al een marktaandeel van 6 % in het Verenigd Koninkrijk en verwacht dat haar marktaandeel in de Gemeenschap in de nabije toekomst de 5 % zal overschrijden. Gegeven deze context is de Commissie van mening dat er een voldoende mate van waarschijnlijkheid bestaat dat de in de standaardovereenkomst vervatte beperkingen op zijn minst de handel tussen Lid-Staten merkbaar kunnen beïnvloeden. De aangemelde standaardfranchise-overeenkomst valt mitsdien onder het bereik van artikel 85, lid 1. Derhalve dient te worden nagegaan of ten aanzien van deze overeenkomst een ontheffing kan worden verleend overeenkomstig artikel 85, lid 3.

B. Artikel 85, lid 3

- (24) De ServiceMaster-standaardfranchiseovereenkomst draagt door de gecombineerde gevolgen van alle daarin voorkomende bepalingen om de volgende redenen bij tot verbetering van de levering van de betrokken diensten:

- ServiceMaster kan daardoor met slechts beperkte investeringen sneller nieuwe markten betreden, in dit geval de markten van de twaalf Lid-Staten;
- door deze snelle uitbreiding van een servicenet over geheel Europa wordt de concurrentie tussen de ondernemingen groter omdat andere dienstverleners in de diverse betrokken markten gaan optreden;
- hierdoor kan een groot aantal kleine ondernemingen gemakkelijker een nieuwe markt betreden, aangezien zij sneller nieuwe vestigingen kunnen oprichten en meer kans hebben op welslagen omdat zij hun voordeel kunnen doen met de naam en reputatie van ServiceMaster en met haar technische, commerciële en administratieve know-how;
- hierdoor is een intensieve serviceverlening aan de klanten mogelijk via de persoonlijke inzet van onafhankelijke ondernemers.

- (25) De ServiceMaster-standaardfranchiseovereenkomst doet de gebruikers een billijk aandeel in de bovengenoemde bij het verrichten van diensten aangebrachte verbeteringen ten goede komen. In de eerste plaats is het net als geheel bedoeld om de klanten een betere service te verlenen die uniform van hoge kwaliteit is. In de tweede plaats zullen, zoals in voorgaande alinea reeds werd gesteld, de gebruikers profiteren van de efficiënte dienst die de franchisenemer wordt aangemoedigd te verlenen als een zelfstandig ondernemer die bij het welslagen van zijn zaak een persoonlijk en direct belang heeft. In de derde plaats zal de vrijheid die de gebruikers hebben om elders in het net dienstverlening te krijgen de franchisenemers dwingen om de afnemers een redelijk aandeel ten goede te doen komen in de voordelen van deze intra-brandmededinging. Ten slotte kan worden verwacht dat de franchisenemers betere diensten en prijzen

aanbieden vanwege de sterke intra-brand-concurrentie.

- (26) De bepalingen die onder het bereik van artikel 85, lid 1, vallen, zijn onmisbaar voor de vestiging en voor het bestaan van het franchisenet: de beperkte territoriale bescherming van de franchisenemers is noodzakelijk voor de verwerving en bescherming van hun investering, onder andere de kosten van de vestiging en het onderhoud van de bedrijfsruimte, de betaling van de eerste franchisebijdrage, de aanschaf van het noodzakelijke vervoermaterieel om de diensten bij de afnemers te kunnen verlenen en de aanschaf van een speciale uitrusting. De beperkte gebiedsbescherming is eveneens noodzakelijk als waarborg dat de franchisenemers hun dienstverlening voornamelijk op hun eigen contractgebied concentreren. Franchisenemers behouden evenwel het recht op dienstverlening zonder klantenwerving binnen andere contractgebieden en blijven vrij in de bepaling van hun verkoopprijzen.
- (27) De ServiceMaster-standaardfranchiseovereenkomst geeft de aangesloten leden niet de mogelijkheid de mededinging voor een wezenlijk deel van de betrokken dienstverlening uit te schakelen.

De concurrentie tussen de verschillende merken op de betrokken markt (intra-brand-concurrentie) is tegelijkertijd zeer sterk en open: de markt voor dienstverlening op het terrein van schoonmaak- en onderhoudswerk staat bloot aan sterke concurrentie, met een groot aantal ondernemingen die soortgelijke of identieke diensten verlenen. Deze markt kan bovendien zonder belemmeringen worden betreden zodat nieuwe dienstverleners te allen tijde elke poging van ServiceMaster of haar franchisenemers om de prijzen te verhogen, kan tegenwerken.

De mededinging binnen het merk (intra-brand), dat wil zeggen binnen het ServiceMaster-net zelf, wordt ook in stand gehouden: de beperkte gebiedsbescherming verleent de franchisenemers geen enkele exclusiviteit wat de verkoop of de afnemers betreft. De franchisenemers mogen diensten verlenen aan niet geworven klanten buiten hun eigen contractgebied. Dit heeft een zekere mate van prijsconcurrentie ten gevolge tussen de franchisenemers, die vrij zijn hun eigen verkoopprijzen te bepalen.

- (28) De aangemelde overeenkomst voldoet mitsdien aan alle vereisten voor een ontheffing overeenkomstig artikel 85, lid 3.

C. Artikelen 6 en 8 van Verordening nr. 17

- (29) De overeenkomst zoals door ServiceMaster op 3 juni 1987 aangemeld, behelsde een aantal bepalingen die niet voldeden aan de eisen voor een ontheffing, inzonderheid bepalingen betreffende de gebiedsbescherming waarin aanvankelijk elke intra-brand-concurrentie tussen de franchisenemers was uitgesloten. Nadat de Commissie haar opmerkingen had gemaakt, stemde ServiceMaster ermee in een aantal wijzigingen in haar overeenkomst aan te brengen. ServiceMaster deelde de gewijzigde overeenkomst op 10 mei 1988 aan de Commissie mede. De datum waarop de ontheffing kan ingaan, is mitsdien de datum van mededeling van de gewijzigde overeenkomst.
- (30) In het onderhavige geval is het, gezien de sterke concurrentie op de betrokken markt en het ontbreken van elke belemmering om deze markt te betreden, redelijk een ontheffing te verlenen voor een periode van tien jaar,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

Het bepaalde in artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag wordt hierbij krachtens artikel 85, lid 3, van dat Verdrag van 10 mei 1988 tot en met 9 mei 1998 buiten toepassing verklaard voor de standaardfranchiseovereenkomst die ServiceMaster met haar franchisenemers in de Gemeenschap sluit.

Artikel 2

Deze beschikking is gericht tot ServiceMaster Ltd, 50 Commercial Square, Freeman's Common, Leicester LE2 7SR, Verenigd Koninkrijk.

Gedaan te Brussel, 14 november 1988.

Voor de Commissie

Peter SUTHERLAND

Lid van de Commissie